

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Over iets dat mijn aandacht trok in het, in 1926 verschenen prachtwerk, getiteld: „Gelderland” door Jhr. Dr. E. J. G. Everts Den Haag. — In dit schitterend mooie werk vindt men, behalve een schat van mededeelingen en bijzonderheden op allerlei gebied, ook een hoofdstuk over de flora en fauna van Gelderland, door Dr. Thijssse opgesteld.

Wat de insectenwereld betreft, in deze, op natuurgebied wel de rijkste provincie van ons Vaderland, was het in de eerste plaats de Keverfauna die mij interesseerde, aangezien ik bijna 60 jaren lang die groep der dierenwereld in Nederland bestudeer; ik vond daarin redenen, om dit opstel te schrijven.

Zoo noemt Dr. Thijssse, op blz. 93, o.a. de zwarte loopkever *Broscus aculeatus*, maar die bestaat niet, wel *Broscus cephalotes*, de eenige soort van dit genus uit Noord- en Middel-Europa. Deze is intusschen volstrekt niet kenmerkend voor Gelderland, daar zij in geheel Nederland niet zeldzaam is op zandgrond, in duin- en heidestrekken. Dan schrijft hij: „andere groote loopkevers rooven ook langs den weg (*Carabus auratus*, *C. granulatus*, *C. auronitens*)”. Nu behooren die eerste twee genoemden tot de meest algemeene soorten in geheel Nederland en zijn dus evenmin kenmerkend voor Gelderland. Wat *Carabus auronitens* betreft, geloof ik niet, dat men die dikwerf langs den weg zal zien rooven, daar zij uitsluitend, op een zeer klein gebied, bij Winterswijk is waargenomen. Waarom echter de voor de Veluwe zoo interessante zwarte loopkever *Carabus glabratus* vergeten is, begrijp ik niet. Dan noemt Dr. Thijssse de zeldzame poppenroovers (*Calosoma sycophanta* en *C. inquisitor*), maar waarom ook niet vermeld de in Juni 1922, tusschen Hoog Buurlo en Gerritsflesch, in de hoge heide, ontdekte prachtige *Calosoma reticulatum*, een groote zeldzaamheid in geheel Europa.

Op blz. 90 zegt Dr. Thijssse dat de eik als hoofdfiguren heeft, het vliegend hert, de Reuzenbok (*Cerambyx cerdo*), de Neushoornkever (*Oryctes nasicornis*) (alle 3 het meest op de Hooge Veluwe). Dit voorkomen van den reuzenbok wist ik niet en betwijfel het zeer, wel dat deze kever in Nederland, maar slechts sporadisch, werd verkregen uit, van het buitenland, geïmporteerd eikenhout, in houtzagerijen e.d., destijds o.a. van eikenhout uit Kroatië, waarin larven en poppen zaten, die dan hier te lande uitkwamen. Ik betwijfel dus zeer, dat deze boktor eene bepaalde standplaats op de Veluwe heeft. Ik zag exemplaren uit Amsterdam, Utrecht, Arnhem, Harderwijk, Winterswijk, Monferland, Zwolle en Venlo. *Oryctes nasicornis* kwam vroeger veel voor in leerlooierijen, in run; ook wel, maar zeer zeldzaam, in eikenmolen; of deze kever echter een hoofdfiguur van den eik is, betwijfel ik eveneens.

Jammer dat Dr. Thijssse zich niet gewend heeft tot een entomoloog, die de kevers van Nederland bestudeert, dan had hij een veel betere greep uit de keverfauna van Gelderland kunnen nemen en aan de lezers van genoemd hoofdstuk nog heel wat anders kunnen mededeelen.

Zoo had hij o.a. kunnen wijzen op de in Gelderland voorkomende relictten uit den ijstijd, ter plaatse waar eens de eindmorainen van het gletscherijs waren; nl. *Dytiscus lapponicus*, een boreale waterkever, die sedert jaren, o.a. op enkele plaatsen in Gelderland (Apeldoorn, Gerritsflesch, Loenen (V.) en Lochem) werd aangetroffen; ook nog een loopkevertje *Europhilus consimilis*, in Lapland inheemsch, in 1922 bij Winterswijk, en buiten Gelderland alleen bij Hilversum, waargenomen (in Duitschland bij Celle in Hannover). Dan in de derde plaats *Deronectes canaliculatus*, een waterkevertje, in Zuid-Frankrijk, Spanje, Portugal en Griekenland inheemsch, eveneens in 1922 in Gelderland bij Arnhem, Brummen en Beek bij Nijmegen ontdekt, een relict uit den tijd van vóór de laatste ijsperiode, op enkele geïsoleerde plaatsen in Noordelijker streken, waar het gletscherijs niet was doorgedrongen (zoo ook bij Hildesheim in Hannover, de eenige bekende vindplaats in Duitschland).

Dr. Thijssse noemt ook het mooie roode eikensnuitkevertje (*Apoderus coryli*), dat komt echter op verschillende loofboomen voor, maar vooral op den hazelaar (*Corylus avellana*), doch is die in nagenoeg alle provinciën waargenomen en niet zeldzaam. Merkwaardiger ware het te noemen *Rhynchites Bacchus*, die in ons land weinig werd waargenomen en

vooral op appelboomen schadelijk kan zijn, doch op het landgoed Schovenhorst bij Putten, in grooten getale, in vangbanden om de vruchtboomen, verzameld werd (eertijds werd deze kever ten onrechte als schadelijk aan den wijnstok beschouwd). Zoo blijkt dus, dat over dit onderwerp heel wat beters had geschreven kunnen worden.

In het gedeelte over de flora, op blz. 84, viel mijn oog op een „slip of the pen” van Dr. Thijsse. Hij noemt „Lievevrouwenbedstroo” — *Galium aparine*, d.i. onjuist — het heet *Asperula odorata*; *Galium aparine* is het „Kleefkruid”. Dit was vergeten te corrigeren, want Dr. Thijsse weet dit minstens even goed als schr. dezes. Op blz. 88 staat *Linnaea borealis*, is *borealis*; een drukfout.

Andere verbeteringen zijn:

Sesia (beter *Trochilium*) *crabroniformis* moet vervangen worden door *Tr. apiformis*. *Mustela fouina* moet zijn *M. foina*; *Eupatorium cannabina*, moet zijn *E. cannabinum*; *Impatiens noli me tangere* werd door Linnaeus *I. noli tangere* genoemd. *Cucubalus* moet zijn *Cucubalus* *Viola silvestres* moet zijn *V. silvestris*, *Vaccinium vitis* *Idea* worde *V. v. Idea*.
Ed. Everts.

Ik heb hier weinig aan toe te voegen. Het is niet goed mogelijk, om in een klein bestek zoowel aan de groote trekken als aan de bijzonderheden recht te doen wedervaren. Oudemans*) geeft op dat *Cerambyx cerdo* een paar maal op de Veluwe is gevangen en de neushoornkever trof ik eens in groot aantal aan in molmend eikeblad. Om velerlei redenen betreur ik het niet vermelden van *Dytiscus lapponicus*. Gelukkig heeft Jhr. Everts dit nu hersteld en ik ben daarvoor en voor de andere emendaties zeer erkentelijk. T.

Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten. — Het Kantoor der Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten is verplaatst naar Heerengracht 540 te Amsterdam. Zij is nu veel ruimer behuist en kan dus een aanmerkelijke vergroting van het aantal leden en donateurs verdragen. De lezers van De Levende Natuur zullen wel bijna allemaal reeds lid der Vereeniging zijn, maar ik mag hen nog wel eens opwekken, om nog steeds meer leden te werven. Indien de Vereeniging vijfmaal zooveel leden had als nu, en dat is zeer goed mogelijk, dan zou zij zonder moeite plannen kunnen verwezenlijken, waar wij nu nauwelijks aan durven denken. En de tijd dringt.

De Ruigpootbuizerd. — De winter 1926/1927 is een ruigpootbuizerden-winter geweest. Deze prachtige, groote, gemakkelijk herkenbare vogels zijn hier geregelde wintergasten, maar in sommige winters veel talrijker dan in de andere. Ditmaal zijn er wel zeer veel geweest. In ons Kennemer duin konden wij er van October tot eind Maart vrij wel op rekenen, dat wij er op de wandeling altijd een stuk of vier te zien kregen. Ze hadden nog al eens de handigheid, om een gestrikt konijn te ontfutselen aan de stroopers. Natuurlijk werden ze met rust gelaten. Heel gaarne zou ik opgave ontvangen omtrent aantal en plaats van elders waargenomen ruigpootbuizerden en ook zou ik wel willen weten, of er veel geschoten zijn.
JAC. P. TH.

Van een Nieuw-Twentenaar. — Na drie jaar gezworven te hebben langs den IJssel van het Geldersche en in de Achterhoeksche Gouwen, aangeland in Twente, het heuvel-land! Nieuwe verrassingen, nieuwe ontdekkingen. Hoe heerlijk is de heuvelrij van Holten tot Ommen (Eerde)! Uren kan men er rondboemelen zonder een mensch tegen te komen. Een mooie gelegenheid, om den vogeltrek waar te nemen. De vogels komen vlak langs de dennen vliegen, komend van uit de laagte, waarin o.a. Daarte en Den Ham liggen. Wat zag ik er al niet op een mooien pittigen Octoberdag: lijsters, vinken, spreeuwen, bonte kraaien, bij tientallen. Hoe prachtig is de Rijnerburg en omgeving, Markelo (geologie!), de veenvlakte beoosten de spoorlijn Wierden Nijverdal met korhoenders en roofvogels, de moerasjes achter Twickel, het landgoed Twickel: te veel om op te noemen. En in het oosten de heerlijkheden Denekamp, Ootmarsum enz. De groote rivier ontbreekt hier, maar

*) Ik weet niet waar dit vermeld is; niet in de „Nederl. Insecten” van Dr. J. Th. Oudemans, 's Gravenhage, Martinus Nyhoff, 1900.
Ed. E.